

СЕКЦІЯ 6 ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ

ІМІДЖ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА: ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗУМІННЯ СТУДЕНТАМИ IMAGE OF A MODERN UNIVERSITY PROFESSOR: FEATURES OF HIS UNDERSTANDING BY STUDENTS

У світлі трансформацій, що відбуваються в житті сучасного українського суспільства, в тому числі і у сфері вищої освіти, проблема створення іміджу викладача набуває великої практичної і теоретичної значущості. Метою дослідження є аналіз сприймання студентами іміджу викладача, його найбільш значущих і пріоритетних складників, на їхню думку. Використовувалися методи узагальнення (з метою узагальнення накопиченого авторами теоретичного та практичного досвіду з визначеної проблеми), синтезу (для поєднання різних підходів дослідження проблеми іміджу з метою визначення найбільш оптимального), порівняльного аналізу (для визначення складників іміджу, які студенти вважають найбільш значущими і пріоритетними). Емпіричне дослідження проводилося за допомогою анкетування та ранжування. Вибірку емпіричного дослідження становили студенти Київського національного університету технологій та дизайну віком від 17 до 22 років. Загальна кількість респондентів – 120 здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» та «магістр», з них 63 – студенти V курсу (1-а група) і 57 – студенти I–II курсів (2-а група). У статті представлені результати порівняльного аналізу щодо іміджу сучасного викладача серед студентів освітнього ступеня «бакалавр» та «магістр» за професійними і особистісними критеріями. Зроблено висновки, що у студентів є чіткі очікування стосовно професійного іміджу викладача вищої школи та ігнорування важливості професійного та індивідуального іміджів від викладача несе у собі ризики зниження рівня ефективності освітньої взаємодії; викладачам закладів вищої освіти з метою ефективно професійної самореалізації необхідно оволодівати технологією формування і коригування свого іміджу.

Ключові слова: імідж, імідж викладача, імідж педагога, професійний імідж, діловий імідж, характеристики іміджу, складники іміджу.

In the light of the transformations taking place in the life of modern Ukrainian society, including in the field of higher education, the problem of creating the image of a university professor acquires great practical and theoretical significance. The purpose of the study is to analyze students' perception of the university professor's image, its most significant and priority components in their opinion. Methods of generalization (for the purpose of generalization of the theoretical and practical experience accumulated by authors on a certain problem), synthesis (for a combination of various approaches of research of a problem of an image for the purpose of definition of the most optimum), the comparative analysis (for definition of components of image which students consider the most significant and priority). The empirical study was conducted using questionnaires and rankings. A sample of empirical research was made by students of Kyiv National University of Technology and Design, aged 17 to 22 years. The total number of respondents is 120 graduates of bachelor's and master's degrees, 63 of them are 5th year students (1st group) and 57 are 1st and 2nd year students (2nd group). The article presents the results of a comparative analysis of the image of a modern university professor among students of educational degree "bachelor" and "master" by professional and personal criteria. It is concluded that students have clear expectations about the professional image of a high school teacher and ignoring the importance of professional and individual images of the university professor carries the risk of reducing the effectiveness of educational interaction; teachers of higher education institutions, in order to effectively professional self-realization, need to master the technology of forming and adjusting their image.

Key words: image, university professor's image, teacher's image, professional image, business image, image characteristics, image components.

УДК 159.9.07
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.26.27>

Кириченко Р.В.

к.психол.н., доцент,
доцент кафедри професійної освіти
в сфері технологій та дизайну
Київський національний університет
технологій та дизайну

Колодяжна А.В.

к.психол.н., доцент,
доцент кафедри професійної освіти
в сфері технологій та дизайну
Київський національний університет
технологій та дизайну

Позитивний індивідуальний імідж необхідний представникам усіх професій, але особливо він важливий у діяльності викладача вищої школи. Професійна діяльність педагогів закладів вищої освіти набула своєї сучасної форми в процесі тривалого історичного розвитку. Об'єктивно необхідна в усі часи, вона існує у вигляді накопиченої натеper традиції, зберігає і передає досвід, знання, цінності та інші характеристики такого виду людської праці. У цій формі вона володіє відомим пріо-

ритетом стосовно об'єкта професійної діяльності, позаяк змушує його слідувати певним зразкам і стандартам, здійснювати необхідні операції і навіть способи поведінки.

Викладач закладу вищої освіти за змістом своєї професійної діяльності повинен володіти сукупністю універсальних якостей: володіти здібностями організатора, оратора, аналітика, психолога, володіти суворю логікою педагогічного процесу і виховання, усною і письмовою промовою, бути

висококомпетентним фахівцем у своїй галузі і ерудитом в інших галузях знань. Такої багатопланової, розгорнутої кваліфікаційної характеристики не має, мабуть, жодна інша професія. Ці та інші характеристики потребують удосконалення через постійне підвищення вимог до діяльності викладача. Потреба самовдосконалення є вищим рівнем і результатом розвитку мотиваційно-ціннісного ставлення до педагогічної діяльності. Наслідком цього є вироблення особистої стратегії самовдосконалення, частиною якої має стати формування та корекція іміджу викладача вищої школи як створення гармонійної сукупності візуальних, поведінкових і професійно-особистісних якостей, які демонструють готовність і здатність до педагогічної діяльності.

Нині, коли освіта сприймається суспільством як одна з високих цінностей життя, зростає значимість професійної діяльності, а також імідж самого викладача вищої школи, важливо визначити, що з точки зору студентів повинно бути головним у викладача ЗВО, ким він повинен бути, яким він повинен бути та що цінується вище за все, а на що студенти не звертають уваги. Предметом цього дослідження став імідж викладача закладу вищої освіти очима студентів.

Метою дослідження є аналіз сприймання студентами іміджу викладача, його найбільш значущих і пріоритетних складників, на їхню думку. Згідно з поставленою метою були визначені такі завдання:

1. Проаналізувати теоретичні аспекти поняття іміджу як соціально-психологічного явища.

2. Експериментально визначити складники іміджу, які студенти вважають найбільш значущими і пріоритетними, отримати уявлення про професійний імідж викладача ЗВО.

У статті використовувалися методи узагальнення (з метою узагальнення накопиченого авторами теоретичного та практичного досвіду з визначеної проблеми), синтезу (для поєднання різних підходів дослідження проблеми іміджу з метою визначення найбільш оптимального), порівняльного аналізу (для визначення складників іміджу, які студенти вважають найбільш значущими і пріоритетними). Емпіричне дослідження проводилося за допомогою анкетування та ранжування. Нами була створена Google форма для опитування студентів 1–2 курсів КНУТД (URL-посилання: <https://docs.google.com/forms/d/1bLlaxbGybuCcqsNz-nSITRjvz7DInKpBWILz-nktw/edit>) та для студентів 5 курсу КНУТД (URL-посилання: https://docs.google.com/forms/d/1dcmFwFLcNKiFNvvDyFRHtOn3HFUu_KLdZKcDJZyvEMs/edit).

Дослідженням проблем іміджу присвячено роботи як закордонних учених та науковців

(П. Берн, Л. Браун, Ф. Тейлор, М. Спіллейн, А. Файоль та інші), так і вітчизняних дослідників (Є. Богданова, В. Зазикіна, А. Панасюк, О. Перелигіна, Л. Подоляк, О. Петрова, Г. Почепцов, Г. Сагач, В. Шепель та інші).

На важливість бачення про викладача у студентів вказують багато сучасних дослідників у галузі міжособистісного сприйняття і розуміння людини людиною, відзначаючи вплив різних параметрів цих уявлень на ефективність освітнього процесу. Так, А. Калюжний говорить у своїх працях про соціально-психологічні основи педагогічного іміджу [3], А. Кононенко аналізує психологічні складники індивідуального іміджу сучасного педагога [6], А. Колодяжна вказує на вплив іміджу педагога на ефективність взаємодії суб'єктів освіти [5], Г. Євтушенко зосереджує увагу на умовах формування образу педагога [2], Н. Акімова та О. Петрова досліджують імідж сучасного викладача з точки зору сприйняття учнів старших класів [10], О. Мармаза розглядає імідж як спосіб професійної соціалізації керівника навчального закладу [7], М. Навроцька аналізує розвиток професійного іміджу педагога у післядипломній освіті [8], О. Ковальова вивчає психологічні особливості формування основ професійного іміджу в майбутніх педагогів [4], В. Белобрагін та В. Олексенко досліджують формування професійного іміджу сучасного вчителя [1; 9], І. Размолодчикова – формування професійного іміджу вчителя початкової школи у процесі вивчення фахових дисциплін [11], Ю. Скорик у своїх працях говорить про імідж педагога як формуючий чинник стійкості до професійного вигорання майбутніх викладачів вищої школи [12].

Так, В. Шепель підкреслює, що якщо про імідж говорити як про конкретну психологічну продукцію, то він безпосередньо виступає як соціальна установка, як ціннісний стереотип. Автор зазначає, що імідж – це динамічна система, оскільки вона є результатом постійної роботи людини над собою. З усієї маси несвідомого в імідж входить лише те із зовнішнього оточення, що викликає реакцію дізнання і схвалення (позитивний імідж) або осудження (негативний імідж). Основу іміджу становить особиста чарівність. На нього впливають природні властивості, життєвий і професійний досвід, виховання і освіта особистості [13].

У розумінні В. Белобрагіна імідж – це емоційно забарвлений образ-уявлення в результаті отриманого враження, думки. Це також репутація, що стосується як окремої особи, так і групи людей, організації, окремого товару, сервісу, послуги, будь-якого соціального предмета або явища, що знаходяться в індивідуальному або масовій свідомості, що носять стереотипний характер. Таким чином,

імідж є результатом соціального сприйняття і соціального пізнання [1].

С. Якушева стверджує, що імідж педагога є інтегральною складовою частиною особи та передбачає: інтелектуальну культуру (гнучкість мислення, рефлексію і самосвідомість, пов'язану з розвитком творчого начала та зростанням професійної майстерності педагога); габітарну культуру (культуру особи, яка містить індивідуальність, що визначає колірну гаму, фізичні і психофізіологічні особливості; стиль (романтичний, спортивний, драматичний), що встановлює індивідуальну креативну характеристику відповідно до вимог професії, моду, що відображає тенденції розвитку та допомагає педагогу бути сучасним і визнаним у середовищі колег та тих, хто навчається); кінетичну культуру, зумовлену мімікою і пантомімікою; мовну культуру (особову культуру, яка розвивається на основі принципу об'єктивних зв'язків між мовою і пізнавальними процесами, передбачає відчуття стилю, розвинений смак та ерудицію); культуру середовища – матеріальну і соціальну (оточення й аксесуари); артистичну культуру; інтегровану якість особи, єдність загальної культури та артистизму, аксіологічного й естетико-етичного джерела в різноманітних видах професійної діяльності і спілкування. Аналіз запропонованих складників дозволяє зробити висновок, що імідж є найважливішим компонентом педагогічної майстерності. Він забезпечує процес професійної соціалізації через образ як бачення себе – до образних уявлень себе суспільству; від розуміння і самопізнання себе – до сутнісної самоідентифікації, далі через процес самовдосконалення і розвитку – до самопрезентації себе суспільству [14].

Процес створення іміджу характеризується своєю багатоетапністю. Так, наведемо основні з них, запропоновані українським науковцем В. Олексенко: сприйняття образу, що стане підґрунтям для побудови іміджу – на цьому етапі особливо впливає реальний образ викладача, якщо його немає, студент створює його з власних ідеалів; корекція реального образу до ідеального з урахуванням особливостей педагога, що формує імідж; програвання та примірювання бажаного іміджу до реального образу викладача; входження в образ у процесі викладацької практики; індивідуалізація набутого образу викладачем [9].

За словами Ю. Скорик, педагогічний імідж – це образ рольової відповідності професійним вимогам, який формується педагогом і доповнюється індивідуальними характеристиками в процесі міжособистісної взаємодії з колегами, студентами, керівництвом, суспільством [12].

О. Мармаза визначає імідж як багатоаспектне поняття, яке означає управління увагою,

спосіб соціального програмування поведінки людини, соціальну роль, спосіб самовдосконалення, форму публічного самовираження [7].

На думку А. Калюжного, імідж педагога методом асоціацій наділяє об'єкт додатковими цінностями, які не мають підстав у реальних властивостях самого об'єкта, але володіють соціальною значимістю для сприймання цього об'єкта іншими. Імідж педагога розглядається в рамках професійного іміджу і є особистісним феноменом, який має соціально-психологічну природу, детерміновану суб'єктом особистості викладача як фахівця-професіонала. Він відображає значущі особливості особистості, професійну діяльність і спілкування, поведінку і зовнішній вигляд педагога [3].

Доцільно зазначити, що особистий імідж викладача – це форма професійної життєдіяльності особистості, завдяки якій «на люди» виставляються сильнодіючі особистісно-ділові характеристики конкретної людини. Безперечно, далеко не всім педагогічним працівникам ці риси притаманні, їх необхідно створювати, формуючи позитивний особистісний імідж. Імідж викладача – це стереотип образу педагога в поданні студентів, колег і соціального оточення. У разі формування чи корекції іміджу викладача слід враховувати притаманні йому особистісні властивості й риси, які приписуються йому оточуючими людьми [5].

Навчання у ЗВО пов'язане з інтенсивною комунікацією між викладачем і студентом. Значна частина навчальної інформації засвоюється саме через спілкування, якість якого багато в чому залежить від того, наскільки готовий студент сприймати інформацію, що йде від викладача. Така готовність регулюється іміджем, який сформований у свідомості студента.

Основною метою експериментального дослідження було виявлення, як викладач закладу вищої освіти сприймається нині студентами, які складники його іміджу вони вважають найбільш значущими та пріоритетними. Вибірку емпіричного дослідження становили студенти Київського національного університету технологій та дизайну віком від 17 до 22 років. Загальна кількість респондентів – 120 здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» та «магістр», з них 63 – студенти V курсу (1-а група) і 57 – студенти I–II курсів (2-а група). Під час навчання в університеті різні курси вирішують різні завдання. На першому курсі у студентів відсутній диференційований підхід до своїх ролей. Другий курс – це період найбільш напруженої навчальної діяльності студентів. Студенти отримують загальну підготовку, формують свої широкі культурні запити і потреби. Процес адаптації до такого

середовища в основному завершено. Останній курс – перспектива швидкого закінчення університету – формує чіткі практичні установки на майбутній рід діяльності. Виявляються нові, що стають усе більш актуальними цінності, пов’язані з матеріальним і сімейним станом, місцем роботи тощо. На нашу думку, сприйняття образу викладача студентами в ці періоди також буде мати певні відмінності, залежні від завдань, які стоять перед студентом у цей етап навчання. Це і дозволило подібний поділ на групи. Розглянемо результати дослідження.

Студентам різних освітніх ступенів навчання пропонувалося відповісти на питання анкети для визначення кращих ділових властивостей викладача. Головними властивостями, на загальну для всіх респондентів думку, називаються: вміння зацікавити предметом, професіоналізм, доступність викладання та об’єктивність (табл. 1).

Розходження в поглядах респондентів виникли у визначенні кращих індивідуально-особистісних характеристик викладача. Якщо для магістрів на першому місці стоїть спілкування, комунікабельність, то для студентів-бакалаврів 1–2 курсів важливіше те, як з ними спілкуються, а саме зацікавленість викладача в результаті педагогічної взаємодії. А тільки потім саме спілкування, комунікабельність. Магістри ж ці індивідуальні властивості поставили на четверте місце. Всі респонденти називають у першій четвірці важливі, на їхню думку, особистісні характеристики: комунікабельність, чесність, безконфліктність

та доброзичливість, відповідальність та зацікавленість у результаті (табл. 2).

Під час дослідження властивостей, несумісних з викладацькою діяльністю, ми знову приходимо до розуміння того, наскільки для студентів важливі особистісні характеристики викладача (табл. 3).

Загалом, розглядаючи профілі властивостей особистості, несумісних з викладацькою діяльністю в досліджуваних групах, можна стверджувати, що більшість позицій поділяють між собою особистісні характеристики, а саме: грубість, хамство, конфліктність; необ’єктивність, суб’єктивізм; зарозумілість, зверхність, залежність від настрою, байдужість, неповага, нерозуміння студентів. Щодо професійних властивостей викладача, а саме: некомпетентність, непрофесіоналізм, незнання предмета, невміння подати інформацію, організувати заняття; безвідповідальність, неорганізованість, то вони першу позицію зайняли у групі студентів 1–2 курсів. Для студентів-магістрів після неприйнятності грубості, хамства і конфліктності важливий професіоналізм, знання предмета, відповідальність, організованість.

Також привертає увагу позиція «байдужість, нерозуміння студентів». Для забезпечення повноцінної діалогічної взаємодії між суб’єктами педагогічного процесу важливо долати бар’єри професійно-педагогічного спілкування. Така позиція характеризує як інтелектуальний (відмінності в рівні інтелекту, глибини передбачення і розуміння ситуації і проблем), так і емоційний (відмінності в емоційних станах викладачів і студентів) бар’єри. Вони часто

Таблиця 1

Ділові властивості викладача

Параметри	Перша група (63)	Рейтинг	Друга група (57)	Рейтинг
Вміння зацікавити предметом	43	1	38	1
Знання предмета, професіоналізм	36	2	32	2
Доступність викладу матеріалу	28	3	31	3
Об’єктивність	20	4	23	4
ІТ-компетентність	15	6	21	5
Вимогливість і самоорганізація	16	5	21	5

Таблиця 2

Індивідуально-особистісні характеристики викладача

Параметри	Перша група (63)	Рейтинг	Друга група (57)	Рейтинг
Комунікабельність	33	1	30	2
Відповідальність за свою роботу, зацікавленість у результаті	29	4	31	1
Помірна суворість	14	7	16	7
Безконфліктність, здатність іти на компроміс, доброзичливість	30	3	26	4
Оптимізм	27	5	20	6
Ерудованість	25	6	22	5
Чесність	31	2	28	3

виникають у спілкуванні з викладачем, який характеризується чітко вираженою спрямованістю на наукову діяльність, якщо йому не вдається адаптувати мову науки до інтелектуально-пізнавальних можливостей студентів. І саме вона займає четверту рейтингову позицію у старших студентів і тільки дев'яту у молодших студентів.

Є думка, що спілкування в різних вікових категоріях пов'язане з певними труднощами, нерозумінням. Тому ми хотіли б з'ясувати, чи допомагає вік викладача під час спілкування зі студентами. Загальна думка всіх груп респондентів така: важливі особистісні властивості викладача, а не вік (30 та 28 осіб). Також обидві групи вважають, що у спілкуванні викладача зі студентами допомагає досвід, а не вік (21 та 18 осіб). Таким чином, аналіз відповідей респондентів засвідчує відсутність суперечностей між високим рівнем професійних знань, умінь, навичок викладачів закладів вищої освіти і неспроможністю передати їх студентам, невмінням залучати їх до творчої діяльності, створювати доброзичливу атмосферу, встановлювати з ними психологічний і педагогічний контакт, керувати власним емоційним станом. Водночас значимість віку перша група ставить вище (10 респондентів), ніж студенти другої групи (2 респондента). Тому говорити про єдність думок неможливо.

Під час емпіричного дослідження підтвердилася теоретична гіпотеза про можливість

виділення в професійній діяльності викладача закладу вищої освіти трьох ролей: учителя, педагога, викладача. Діяльність викладача може розглядатися в комплексі професійних ролей, кожна з яких має свій іміджевий супровід. Тим самим формується комплекс у поєднанні вчителя, педагога та викладача. У кожного викладача може домінувати якась одна роль. Вона може залежати від віку викладача, від його особистісних характеристик і бажання виконувати цю роль, а також взаємин, які традиційно складаються між студентами і викладачами в конкретному закладі вищої освіти.

У другій групі опитуваних затребувана роль педагога (28,1%). А на другому місці стоїть роль викладача (24,6%). Бачити у викладачах закладів вищої освіти вчителя бажають тільки 3,5% респондентів.

На 5 курсі думки вже змінюються. У першій групі опитуваних затребувана насамперед роль викладача (37,1%). А на третьому місці стоїть роль педагога (17,7%). Бачити у викладачах закладів вищої освіти вчителя бажають тільки 6,5% респондентів.

Тобто серед студентів молодших курсів переважає думка про те, що викладач закладу вищої освіти – це фахівець, що займається навчанням і вихованням через спілкування на рівних. Водночас магістри здебільшого бажають бачити біля себе функціоналіста, гарного предметника, який включений у процес навчання і чітко виконує свої функції.

Таблиця 3

Властивості, несумісні з діяльністю викладача

Параметри	Перша група (63)	Рейтинг	Друга група (57)	Рейтинг
Грубість, хамство, конфліктність	39	1	31	2
Безвідповідальність, неорганізованість	30	3	25	4
Некомпетентність: незнання предмета, невміння подати інформацію, організувати заняття	35	2	38	1
Корумпованість	30	3	23	5
Зверхність, залежність від настрою, самодурство	35	2	30	3
Непорядність	25	5	21	6
Шкідливі звички	23	6	13	10
Необ'єктивність, суб'єктивізм	23	6	20	7
Профнепридатність, дефекти мови	11	7	19	8
Байдужість, нерозуміння студентів	28	4	17	9

Таблиця 4

Чи допомагає вік викладача під час спілкування зі студентами, %

Вік викладача:	Перша група (63)	Друга група (57)
допомагає завжди	16,1% (10 осіб)	3,5% (2 особи)
допомагає, але не завжди	14,5% (9 осіб)	15,8% (9 осіб)
рідко, але допомагає	–	5,3% (3 особи)
допомагає досвід, а не вік	13% (21 особа)	31,6% (18 осіб)
важливі особистісні властивості викладача, а не вік	48,4% (30 осіб)	43,9% (25 осіб)

Також загальною для всіх респондентів є думка, що в різному віці у викладача повинні бути різні ролі (22,6% та 28,1%), тобто учасниками освітньої взаємодії приймаються взаємини на рівних (табл. 5).

Хоча треба зазначити, що і в першій, і в другій групі тільки передостаннім результатом є думка про те, що викладач закладу вищої освіти має бути діловим партнером, колегою (16,1% та 15,8%).

На основі цих очікувань ми отримуємо підтвердження того, що насамперед затребувана у ЗВО роль педагога-професіонала. Хоча водночас на ефективність освітньої взаємодії впливає також загальнолюдська культура самого викладача.

Виховний процес у закладі вищої освіти йде через вплив іміджу викладача-спеціаліста на особистість студента. І тут важливим постає питання про свідоме формування іміджу викладача, а не тільки його стихійне формування під впливом громадськості, засобів масової комунікації, держави. І студенти-магістри, і студенти молодших курсів одночасно вважають, що викладачі свідомо створюють свій професійний імідж, з якого і зчитується інформація про їхню особистість (табл. 6).

Загалом ставлення до іміджу викладача закладу вищої освіти досить різне. Інколи його розуміють як маску, що заважає пріоритету внутрішнього змісту над зовнішнім. Всілякі розмови про імідж педагога сприймаються насторожено. У разі перерахування складників іміджу викладача обидві групи респондентів на перші чотири місця поставили одні і ті ж характеристики: професійні властивості, сучасність та практичний досвід, саморегуляцію та стресостійкість, освіту (табл. 7).

Це пояснюється тим, що в цьому питанні йдеться про імідж професії, а не про імідж особистості. Викладач повинен бути професіоналом, але не меншою мірою на процес освітньої взаємодії в закладі вищої освіти впливає його індивідуальний імідж.

Таким чином, результати опитування дозволили зафіксувати такі результати: у студентів є чіткі очікування стосовно професійного іміджу викладача вищої школи; ігнорування важливості професійного та індивідуального іміджів від викладача несе у собі ризики зниження рівня ефективності освітньої взаємодії; викладачам закладів вищої освіти з метою ефективно професійної самореалізації необхідно оволодівати технологією формування і коригування свого іміджу.

Таблиця 5

Роль викладача закладу вищої освіти, %

Роль викладача:	Перша група (63)	Друга група (57)
вчитель	6,5% (4 особи)	3,5% (2 особи)
педагог	17,7% (11 осіб)	28,1% (16 осіб)
викладач	37,1% (23 особи)	24,6% (10 осіб)
колега, діловий партнер	16,1% (10 осіб)	15,8% (9 осіб)
у різному віці різні ролі	22,6% (14 осіб)	28,1% (16 осіб)

Таблиця 6

Імідж викладача закладу вищої освіти, %

Імідж викладача:	Перша група (63)	Друга група (57)
формується свідомо	72,6% (45 осіб)	70,2% (40 осіб)
формується стихійно	16,1% (10 осіб)	17,5% (10 осіб)
не має значення	11,3% (7 осіб)	12,3% (7 осіб)

Таблиця 7

Складники професійного іміджу викладача

Складники іміджу викладача:	Перша група (63)	Рейтинг	Друга група (57)	Рейтинг
Професійні властивості	41	1	37	1
Освіта	29	4	21	4
Індивідуальні властивості	22	5	13	5
Зовнішній вигляд	10	8	7	8
Репутація	12	7	13	6
Самооцінка	13	6	11	7
Статус	8	9	4	9
Сучасність, практичний досвід	30	3	28	3
Саморегуляція та стресостійкість	34	2	27	3

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белобрагин В.В. Социально-психологическое исследование имиджа школьного учителя. *Психология. Историко-критические обзоры и современные исследования*. 2018. Т. 7. № 6А. С. 131–137.
2. Євтушенко Г.В. Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 11. С. 630–634.
3. Калюжный А.А. Психология формирования имиджа. Москва : Владос, 2004. 394 с.
4. Ковальова О.О. Психологічні особливості формування основ професійного іміджу у майбутніх педагогів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського. Одеса, 2007. 20 с.
5. Колодяжна А.В. Імідж педагога як психологічна проблема. *Fundamental and applied research in the modern world : abstracts of III International Scientific and Practical Conference, Boston, USA, 21–23 October 2020, Boston, USA* : VoScience Publisher, 2020. P. 363–370.
6. Кононенко А.О. Психологічні засади самопрезентації викладача вишу. *Київський науково-педагогічний вісник* : наук. журн. Київ : Київська наукова організація педагогіки та психології, 2016. № 7 (07). С. 81–86.
7. Мармаза О. Імідж як спосіб професійної соціалізації керівника навчального закладу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя : КПУ, 2013. Вип. 33. С. 263–269.
8. Навроцька М.М. Аналіз експериментального дослідження розвитку професійного іміджу педагога у післядипломній освіті. *Педагогічний альманах* : збірник наукових праць. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Вип. 39. С. 159–164.
9. Олексенко В. Формування професійного іміджу сучасного вчителя. *Проблеми освіти* : збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2015. Вип. 84. С. 258–263.
10. Петрова Е.А., Акімова Н.Н., Романова А.В., Соколовская И.Э. Имидж современного учителя в представлении старшеклассников. *Образование и наука*. 2020. Т. 22, № 2. С. 98–120. DOI: 10.17853/1994-5639-2020-2-98-120.
11. Размолдчикова І.В. Імідж як соціальна проблема: теоретико-методологічний підхід. *Педагогіка та психологія*, 2011. Вип. 40 (2). С. 113–119.
12. Скорик Ю. Імідж педагога як формуючий чинник стійкості до професійного вигорання майбутніх викладачів вищої школи. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*, 2014. Вип. 4. С. 144–147.
13. Шепель В.М. Имиджелогия. Как нравится людям. Москва : Народное образование, 2002. 407 с.
14. Якушева С.Д. Педагогический имидж современного преподавателя высшей школы. *Актуальные проблемы педагогики и психологии* : материалы международной заочной научно-практической конференции (23 ноября 2011 г.). Ч. I. Новосибирск : Изд. «Сибирская ассоциация консультантов», 2011. С. 71–82.